

การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กำแหง จิตตะนาก

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ตุลาคม 2548

ISBN 974 – 429 – 324 – 1

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

A STUDY ON GUIDELINES OF REQUIRED MORAL, ETHICAL AND VALUES
DEVELOPMENT FOR LEARNERS IN FOUNDATION EDUCATION SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF ANGTHONG EDUCATIONAL AREA

KAMHAENG JITTAMAK

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

October 2005

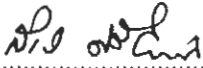
ISBN 974 – 429 – 324 – 1

Copyright by Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University All Right Reserved

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง
ประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาอ่างทอง
โดย นายกำแหง จิตตะมาศ
สาขา การบริหารการศึกษา
คณะกรรมการควบคุม ดร.กীরติ ศรีวิเชียร ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์วันิช สุธารัตน์ กรรมการ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร.กীরติ ศรีวิเชียร)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์วันิช สุธารัตน์)

.....กรรมการบริหารหลักสูตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมพร แมลงภู)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
(นายบุญสืบ กลิ่นธรรม)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

.....รักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ดร.อมรรัตน์ สมนั่งเสียง)

ตุลาคม พ.ศ. 2548

กำหนด จิตตะมาท. (2548). การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง

ประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
อ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา. คณะกรรมการควบคุม : ดร.กิริติ ศรีวิเชียร,
รองศาสตราจารย์วันวิ สุธารัตน์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และ
ค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนว
ทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้น 1. การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ด้วย
การสังเคราะห์แนวคิดจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ 5 แนวทาง คือการพัฒนาด้วยการ
จัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยการใช้ตัวแบบที่ดี ด้วยการจัด
สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และด้วยการนำผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

ขั้น 2. การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาคุณธรรม ฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
คือ ผู้เชี่ยวชาญ 17 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ ผล
การวิเคราะห์พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรม ฯ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง ตามแนวทางทั้ง 5 มีความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด

ขั้น 3. การศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรม ฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ
ผู้บริหารสถานศึกษา 123 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบ
มาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบค่าสถิติ t ตามเกณฑ์ที่
กำหนด ผลการวิเคราะห์พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรม ฯ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทองตามแนวทางทั้ง 5 มีความเป็นไปได้ คือ การพัฒนาด้วย
การจัดการเรียนการสอน ด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้วยการใช้ตัวแบบที่ดี ด้วยการจัด
สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และด้วยการนำผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

Kamhaeng Jittamak. (2005). **A Study on Guideliues of Required Moral , Ethical and Values Development for Learners in Foundation Education Schools Under the Office of Angthong Educational Area.** Master of Education Thesis (Educational Administration). Phranakhon Si Ayutthaya : Graduate School, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. Advisory Committee : Dr. Keerati Siwichien, Associate Professor Wanich Sutharat.

ABSTRACT

The purposes of the research are (1) to study guidelines of required moral, ethical and values development for learners in foundation education schools, (2) to study suitability of the guidelines of required moral, ethical, and values development for learners in foundation education schools, and (3) to study feasibility of the guidelines of required moral, ethical, and values development for learners in foundation education schools. The steps in conducting the research are as follows:

1. In studying guidelines of required moral, ethical and values development for learners in foundation education schools, related documents and researches were synthesized. Five guidelines were found to be used in the development : providing instruction, providing activities to develop the learners, using good models, providing an appropriate school environment, and establishing participation from learners' guardians and community leaders.

2. In studying suitability of required moral, ethical and values development for learners in foundation education schools, seventeen experts working under the Office of Angthong Educational Area were selected as research samples. The research instrument was a rating scale questionnaire. Statistical analysis was performed by median and inter-quartile ranges. The findings indicated that the five guidelines mentioned in (1) were suitable and met the requirement.

3. In studying feasibility of the guidelines of required moral, ethical and values development for learners in foundation education schools, the respondents were 123 executives of schools under the Office of Angthong Educational Area. The research instrument was a rating scale questionnaire. Statistical analysis was performed by t-test. The findings indicated that the five guidelines mentioned in (1) were feasible.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีจากความกรุณา อนุเคราะห์ ช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจากท่าน ดร.กิริติ ศรีวิเชียร ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์วันิช สุธารัตน์ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบนมัสการขอบพระคุณ พระครูวุฒิชัยธรรมาทร ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนวัดจิตตวิทยาประสิทธิ์ ที่มีจิตเมตตากรุณาให้โอกาสได้รับการศึกษา และให้คำแนะนำ คำปรึกษา อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยขอกราบนมัสการด้วยความเคารพ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามในการวิจัยจนแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่กรุณาในการสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ซึ่งได้ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นที่เป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และขอบพระคุณ ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ เจ้าของผลงานที่ผู้วิจัยได้ใช้ประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ขอขอบคุณอาจารย์วิรุทธ สุขชะ และเพื่อนร่วมงานผู้มีส่วนในการช่วยให้การทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และสุดท้ายขอขอบคุณครอบครัวของผู้วิจัยที่เป็นกำลังใจด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันยิ่งใหญ่จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมจิตอธิษฐานเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ คู่คุณธรรม นำทางแสงสว่างแห่งชีวิตสืบไป

กำแหง จิตตะมาก

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพประกอบ.....	ง
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	9
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	9
ความสำคัญของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ความหมายของคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและแนวทางการพัฒนา.....	13
ความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์.....	23
ทฤษฎีแนวคิดและหลักการของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์.....	28
ประเภทของคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์.....	41
องค์ประกอบ และคุณลักษณะของคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึง ประสงค์.....	43
เป้าหมาย และประโยชน์ของคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์.....	46
แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	79
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	82
	เครื่องมือในการวิจัย.....	83
	ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
	ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง.....	88
	ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง.....	97
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	107
	ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	107
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	107
	สรุปผลการวิจัย.....	109
	อภิปรายผลการวิจัย.....	112
	ข้อเสนอแนะ.....	116
	บรรณานุกรม.....	118
	ภาคผนวก.....	124
	ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย.....	126

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือการวิจัย.....	127
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัย.....	133
หนังสือขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ตอบแบบสอบถามในการวิจัย.....	135
ภาคผนวก ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการ วิจัย.....	137
ภาคผนวก ง. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	138
แบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ.....	139
แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ.....	148
แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา.....	159
ประวัติผู้วิจัย.....	168

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์.....	75
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอ่างทอง.....	83
3	แสดงจำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	89
4	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนว ทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วย การจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	90
5	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนว ทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วย การพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ.....	91
6	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนว ทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนการ พัฒนาด้วยการใช้ตัวแบบที่ดี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	92
7	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนว ทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนการ พัฒนาด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ.....	93
8	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ของคะแนนความเหมาะสมของแนว ทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนการ พัฒนาด้วยการนำผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียน ตามความ คิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	94
9	ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยอินเทอร์ควอไทล์ ของคะแนนความเหมาะสมเฉลี่ยของแนว ทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วยแนว ทางหลัก 5 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ.....	95
10	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ.....	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา..... 99
12	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา..... 100
13	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วยการใช้ตัวแบบที่ดีตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา..... 101
14	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา..... 102
15	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วยการนำผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา..... 103
16	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนความเป็นไปได้เฉลี่ยของแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แก่ผู้เรียนด้วยแนวทางหลัก 5 แนวทาง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา..... 104

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	8
2 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ พึงประสงค์.....	12
3 แสดงความสัมพันธ์กันของคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์.....	23
4 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	81